

Hälso- och sjukvårdsavdelningen
Jan Melin
E-post jan.melin@akademiska.se

Socialdepartementet

Svar på remiss angående SOU 2025:71 Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista

Sammanfattning

Region Uppsala anser att förslagen i utredningen är ett steg i rätt riktning men ser flera problem som behöver utredas vidare innan förslagen genomförs. Det är bra att det upprättas ett centralt register över vaccinationer och att man börjar registrera administration av rekvisitionsläkemedel i slutenvården. Däremot saknas en lösning som hindrar att det finns motstridig information i regionernas journalsystem jämfört med den nationella läkemedelslistan (NLL). Vidare kommer komplicerade regler för åtkomst att begränsa användbarheten hos NLL. Region Uppsala efterlyser även en tydligare samordning med andra initiativ på näraliggande områden som rapportering av läkemedelsordinationer till Socialstyrelsen och European Health Data Space (EHDS).

Bakgrund

Utredningen har haft till uppgift att se över möjligheterna att utveckla NLL. Utredningen har särskilt analyserat och tagit ställning till om och hur uppgifter om rekvisitionsläkemedel ska införas i NLL. Andra nya områden som utredningen föreslår ska omfattas av NLL är vacciner, vissa läkemedel med lång verkan och vissa medicintekniska produkter. Eftersom registreringen är tänkt att innefatta även vissa medicintekniska produkter föreslår utredningen att lagen om den nationella läkemedelslistan byter namn till lag om nationella register över vissa läkemedel och andra produkter i medicinsk användning.

Avskaffat krav på att meddela förskrivarna om utbyte av läkemedel

Utredningen föreslår att öppenvårdsapoteken inte längre ska behöva upplysa förskrivarna skriftligen om utbyte av läkemedel inom förmånen eller vid förskrivning enligt smittskyddslagen. Man anser att förskrivarna nu kan se detta i NLL. Förslaget innebär en anpassning till gällande praxis. Region Uppsala anser att denna förändring är bra.

Utredningens förslag om var data ska lagras

Utredningen föreslår att olika typer av läkemedelsdata ska lagras på olika sätt. Uppgifter om förskrivna och expedierad läkemedel i öppen vård, vacciner, vissa läkemedel med lång verkan och vissa medicintekniska produkter ska registreras centralt men övriga uppgifter ska lagras inom respektive regions journalsystem. Utredningen benämner lagringen hos regionerna som en federerad lösning.

Tanken att tillämpa federerade lösningar är tilltalande men utredningen underskattar sannolikt komplexiteten med detta. En sådan är att rekvisitionsläkemedel hanteras i flera olika system inom en vårdenhet. Förutom Cosmic använder Region Uppsala MetaVision och Cytotodos. Detta kommer att göra federerade lösningar mer komplicerade än vad som framgår av utredningen. Region Uppsala förslår att detta utreds noggrannare.

Register över vaccinationer

Utredningen innehåller inte många förslag som underlättar för patienten. Ett viktigt undantag är förslaget om ett heltäckande centralt vaccinationsregister. Inrättande av ett sådant bedöms vara ett starkt patientönskemål. Region Uppsala anser att det är ett bra förslag inrätta ett centralt vaccinationsregister. Som framhålls är det viktigt att man definierar vad som ryms inom begreppet vaccin. Ska till exempel Beyfortus inkluderas i ett vaccinationsregister? Man bör också adressera frågan om hur vaccinationsuppgifter som redan nu finns i t ex Nationella vaccinationsregistret, Mitt vaccin, vaccinationskort och journalsystemen ska hanteras. Om ett vaccinationsregister ska bli någorlunda heltäckande måste sådana uppgifter överföras. Eftersom vaccinationsprocessen påbörjas under nyföddhetsperioden kommer det annars att ta en livstid innan registret blir komplett. Det finns inget förslag om att E-hälsomyndigheten ska få lämna ut uppgifter ur NLL om vacciner till regionerna för smittskyddandamål. Region Uppsala anser att det är angeläget att smittskyddsläkarna får tillgång till uppgifter om vaccinationer både på grupp och individnivå.

Problem med motstridig information beträffande patientens läkemedelsbehandling

En förskrivning grundar sig på en ordination som införs i patientjournalen. Det är inte ovanligt att ordinationen ändras utan att man gör en ny förskrivning. När man ändrar en ordination i journalen utan att göra en ny förskrivning finns ingen koppling mellan en ändrad ordination och NLL. Informationen i förskrivningsregistret NLL och ordinationslistan i journalsystemet kommer då att avvika från varandra vilket är en påtaglig patientsäkerhetsrisk. Region Uppsala anser att en analys och förslag på tvingande IT-utveckling där ordinationsförändringar av förskrivna läkemedel automatiskt förs över till NLL saknas i utredningen.

Åtkomst och integritet

Komplicerade samtyckesregler kommer troligen att leda till en mycket begränsad användning av NLL. Region Uppsala anser att utredningen bör ta ställning till om ett samtycke verkligen behövs. Möjligheten att spärra vissa läkemedel borde minska behovet att kräva samtycke för åtkomst till NLL och övriga datakällor som behandlas av utredningen.

Bedömningen att apotekspersonal inte ska få tillgång till de nya kategorierna uppgifter ter sig lite märklig. Att ge apoteken möjlighet att göra interaktions- och dubblottförskrivningskontroller omfattande patientens totala läkemedelsanvändning innebär viktiga patientsäkerhetsvinster, vilka uteblir om apoteken inte får tillgång till dessa uppgifter.

Övriga initiativ på näraliggande områden

Socialstyrelsen utreder för närvarande en ökad rapporteringsskyldighet beträffande administrerade läkemedel till patentregistret med anledning av en statlig utredning. Implementeringen av European Health Data Space (EHDS) kommer under de närmast åren och kommer att kräva en standardisering av hur läkemedelsordinationer rapporteras.

Region Uppsala anser att det är av stor vikt att strukturen och rapporteringen av läkemedelsordinationer ska vara lika till NLL, Socialstyrelsen och EHDS för att undvika dubbelarbete och motstridiga data.

Att detaljregleringar om vad registren ska innehålla flyttas från lag till förordningar är ett bra förslag anser Region Uppsala. På så sätt uppnås en större flexibilitet så att rapporteringen till NLL kan synkroniseras med rapporteringen till Socialstyrelsen och EHDS.

För Region Uppsala

Helena Proos (S)
Regionstyrelsens ordförande

Johan von Knorring
Regiondirektör